

Minister Sprawiedliwości

DLPK-IX.465.10.2023

dot. BPS.DKS.KPCPP.0330.18.2023

Warszawa, 09 maja 2023 r.

Pan

Aleksander Pociąg

Przewodniczący Komisji

Praw Człowieka, Praworządności i Petycji

Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący,

w nawiązaniu do pisma z dnia 19 kwietnia 2023 r. o sygn. BPS.DKS.KPCPP.0330.18.2023 dotyczącego petycji w sprawie *podjęcia inicjatywy ustawodawczej w celu zmiany ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy oraz ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej, poprzez przeniesienie Służby Więziennej z podległości Ministra Sprawiedliwości pod nadzór Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji* poniżej uprzejmie przedstawiam stanowisko w sprawie treści zawartych w ww. petycji.

Postulaty zgłoszone w petycji są nieuzasadnione i opierają się na nieuprawnionych, niepopartych żadnymi dowodami twierdzeniach i tezach wnoszącego petycję.

Na wstępie należy zauważyć, że podległość Służby Więziennej Ministrowi Sprawiedliwości sięga w Polsce tradycją okresu międzywojennego i była przewidziana już w wydanych 7 i 8 lutego 1919 r. przez Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego dekretach o zorganizowaniu „Okręgowych Dyrekcji Więziennych” oraz w sprawie „Tymczasowych Przepisów Więziennych”, potwierdzona następnie rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 sierpnia 1932 r. o Straży Więziennej. Tak ukształtowania podległość Służby Więziennej opiera się na oczywistym założeniu, że Służba Więzienna stanowi część aparatu

wykonawczego wymiaru sprawiedliwości i jest powołana do wykonywania zadań w zakresie wykonywania tymczasowego aresztowania oraz kar pozbawienia wolności i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności.

Zgodnie z art. 1 ustawy o Służbie Więziennej Służba Więzienna jest umundurowaną i uzbrojoną formacją apolityczną. Zadania nałożone przez ustawodawcę dotyczące wykonywania tymczasowego aresztowania oraz kar pozbawienia wolności i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności w sposób gwarantujący ochronę społeczeństwa przed sprawcami przestępstw i zapewniający bezpieczeństwo jednostek penitencjarnych, realizowane są niezależnie od sposobu ukształtowania podległości i nadzoru nad działalnością Służby Więziennej w strukturze organizacyjnej organów państwa.

Argumentacja przytoczona przez autora petycji, która ma przemawiać za podjęciem wnioskowanej inicjatywy ustawodawczej, nie jest trafna.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że nie jest prawdą, aby prawa osób pozbawionych wolności osadzonych w aresztach śledczych i zakładach karnych dotyczące możliwości utrzymywania kontaktu z obrońcą były w jakikolwiek sposób naruszane. Zgodnie z przyjętymi przez Sejm RP rozwiązaniami, skazany pozbawiony wolności może korzystać co najmniej raz w tygodniu, w terminach ustalonych w porządku wewnętrznym obowiązującym w zakładzie karnym lub areszcie śledczym, z samoinkasującego aparatu telefonicznego do kontaktu ze swoim obrońcą, pełnomocnikiem będącym adwokatem lub radcą prawnym oraz przedstawicielem niebędącym adwokatem ani radcą prawnym, który został zaaprobowany przez Przewodniczącego Izby Europejskiego Trybunału Praw Człowieka do reprezentowania skazanego przed tym Trybunałem. Co istotne, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, jeżeli wyznaczone terminy czynności procesowych wskazują na konieczność niezwłocznego skorzystania z samoinkasującego aparatu telefonicznego, dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego udziela zgody na kontakt poza terminami ustalonymi w porządku wewnętrznym obowiązującym w zakładzie karnym lub areszcie śledczym. Jak wynika z uzasadnienia do ustawy, proponowane rozwiązania przewidują normy o charakterze gwarancyjnym wyznaczając jedynie

minimalny standard liczby połączeń telefonicznych. Powyższe nie wyklucza zatem podniesienia limitu połączeń telefonicznych w ramach poszczególnych jednostek penitencjarnych, co jednak zależne jest od możliwości organizacyjnych oraz od treści art. 104 Kodeksu karnego wykonawczego, który przewiduje, że korzystanie przez skazanego z przysługujących mu praw powinno następować w sposób nienaruszający praw innych osób oraz niezakłócający ustalonego w zakładzie karnym porządku. Przyjęcie takiego rozwiązania z jednej strony zobowiązuje administrację jednostek penitencjarnych do zapewnienia podstawowego (gwarantowanego ustawą) prawa do kontaktowania się z obrońcą za pośrednictwem samoinkasującego aparatu telefonicznego, z drugiej strony umożliwi dyrektorom zakładów karnych i aresztów śledczych zwiększenie częstotliwości tych rozmów przy uwzględnieniu specyfiki jednostki. Wprowadzenie minimalnej częstotliwości rozmów telefonicznych z obrońcą gwarantuje każdemu z osadzonych podstawowe prawo do kontaktu z obrońcą, niezależnie od warunków panujących w danej jednostce penitencjarnej. Nowelizacja brzmienia art. 8 Kodeksu karnego wykonawczego zakłada także „szczególnie uzasadnione wypadki”, gdzie ze względu na terminy procesowe, osadzony będzie mógł skorzystać z samoinkasującego aparatu telefonicznego, w terminach innych niż ustalone porządkiem wewnętrznym. Powyższe czyni normę pragmatyczną i kompletną także dla sytuacji *ad hoc*, które będą istotne dla kontaktu osadzonego z obrońcą w postępowaniu przed sądem.

Dodatkowo, osoby pozbawione wolności mają zagwarantowane prawo do posiadania w celi dokumentów związanych z postępowaniem, których są uczestnikiem (art. 110a § 1 Kodeksu karnego wykonawczego), składania wniosków, skarg i próśb organowi właściwemu do ich rozpatrzenia oraz przedstawiania ich, podczas nieobecności innych osób, administracji zakładu karnego, kierownikom jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, sędziemu penitencjarnemu, prokuratorowi i Rzecznikowi Praw Obywatelskich (art. 102 pkt 10 Kodeksu karnego wykonawczego), a także prowadzenia korespondencji z organami ścigania, wymiaru sprawiedliwości i innymi organami państwowymi, organami samorządu terytorialnego, Rzecznikiem Praw Obywatelskich,

Rzecznikiem Praw Dziecka oraz organami powołanymi na podstawie ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych dotyczących ochrony praw człowieka (art. 102 pkt 11 Kodeksu karnego wykonawczego). Wszystkie te uprawnienia, zarówno w aspekcie normatywnym jak i praktycznym, realizowane są w sposób zgodny z międzynarodowymi standardami i pozwalają w sposób niezakłócony realizować przysługujące każdej osobie prawo do obrony.

Należy również zauważyć, że realizacja zadań powierzonych Służbie Więziennej podlega bieżącej kontroli realizowanej zarówno przez sędziów penitencjarnych, Rzecznika Praw Obywatelskich, jak i organy nadrzędne Służby Więziennej. Wszystkie te instytucje wykorzystując posiadane uprawnienia prowadzą czynności kontrolne w jednostkach penitencjarnych i w każdym przypadku potwierdzenia występowania jakichkolwiek uchybień podejmowane są adekwatne działania w celu zagwarantowania pełnej realizacji norm prawnych.

Osobom pozbawionym wolności zapewnia się trzy razy dziennie napój i posiłki o odpowiedniej wartości odżywczej, w tym co najmniej jeden posiłek gorący, z uwzględnieniem rodzaju wykonywanej pracy i wieku skazanego, a w miarę możliwości także wymogów religijnych i kulturowych. Mają one zapewnione wszystkie inne uprawnienia przysługujące z mocy prawa, których realizacja pozostaje przedmiotem bieżącego nadzoru.

Dodatkowo, celem zapewnienia bezpieczeństwa epidemiologicznego jednostek penitencjarnych oraz zapewnienia właściwej opieki medycznej osobom pozbawionym wolności w związku z ogłoszonym na terenie Rzeczypospolitej Polskiej stanem epidemii, w porozumieniu z Głównym Inspektorem Sanitarnym wypracowano procedury postępowania w przypadku podejrzenia lub zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2, a w trakcie rozwoju sytuacji na bieżąco je aktualizowano. Zgodnie z opracowanymi procedurami postępowania i formułowanymi na bieżąco wytycznymi podjęto szereg działań mających na celu zniwelowanie ryzyka rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych. W tym celu, wraz z rozwojem zagrożenia epidemiologicznego, jednostki penitencjarne wyposażone zostały w środki ochrony indywidualnej, zapas płynów dezynfekcyjnych, a także

podjęto inne niezbędne działania organizacyjne. Służba Więzienna utworzyła również dwa izolatoria dla pacjentów skąpoobjawowych i objawowych zakażonych wirusem SARS-CoV-2 niewymagających hospitalizacji oraz w ramach każdego okręgowego inspektoratu Służby Więziennej tzw. „izolatoria domowe” dla pacjentów bezobjawowych.

Wszystkim osobom pozbawionym wolności, zgodnie z treścią art. 115 Kodeksu karnego wykonawczego, zapewnione zostały świadczenia medyczne zgodnie ze wskazaniami lekarskimi, możliwościami organizacyjnymi jednostek penitencjarnych oraz, w razie zaistnienia takiej konieczności, zgodnie z terminami określonymi przez pozawięzienne podmioty lecznicze.

Mając na względzie powyższe należy uznać, że argumentacja przedstawiona przez wnioskodawcę mająca przemawiać za podjęciem inicjatywy ustawodawczej nie zasługuje na uwzględnienie. Sugestie autora petycji, jakoby w polskich więzieniach dochodziło do tortur, czy innych form niewłaściwego traktowania osób pozbawionych wolności, w tym pozaprawnych ingerencji w prawo do obrony, pozostają całkowicie nieuprawnione. Biorąc pod uwagę powyższe, brak jest podstaw do pozytywnego rozpatrzenia skierowanej do Senatu petycji.

Z wyrazami szacunku

z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości

Michał Woś

Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/